

11

Informatie- en opinieblad
van de Rijksuniversiteit
Limburg

nummer 12
26 februari 1982

pagina 3

Ekonomie

De Katholieke Hogeschool in Tilburg maakt zich erg ongerust over de vestiging van een economische fakulteit in Maastricht. Van Kemenade wil de toezegging van zijn voorganger gestand doen, maar Tilburg daar zo weinig mogelijk schade van laten ondervinden.

pagina 5

Suiker

Oudere diabetici hebben de neiging zich zoet te houden met het idee dat diabetes geen ziekte is, als zij alleen pillen en een dieet voorgeschreven krijgen. Gevolg is dat de leefregels nogal licht worden opgevat.

pagina 8-9

Algemene Fakulteit

De Algemene Fakulteit sluit het tijdperk-Philipsen af. De dekaan van de opbouw maakt plaats voor de man van de uitbouw, Fred Vorst. Met beiden hadden we een gesprek over de stand van zaken binnen de fakulteit en de toekomst van het experiment.

pagina 11

Ultrageluid

Op 5 maart promoveert Arnold Hoeks op een proefschrift over de toepassing van ultrageluid in het onderzoek van de bloedsomloop en de toestand van de bloedvaten. Een letterlijk en figuurlijk stille revolutie, waar vooral de patiënt de plezierige gevolgen van ondervindt.

Portegijs

In een artikel in *Observant* nr. 10 onder de titel 'U-Raad krijgt veel kritiek' schrijft U onder meer dat P. Portegijs, de student-adviseur van het Faculteitsbestuur, door het Faculteitsbestuur is gewaarschuwd 'dat hij als adviseur ontslagen wordt, als hij doorgaat met zijn ZM-Delft activiteiten, die indruisen tegen het standpunt van Faculteitsraad en -bestuur.' Dit is een onjuiste voorstelling van zaken. De activiteiten waren en zijn niet in het geding.

De bezwaren van het Faculteitsbestuur richten zich uitsluitend tegen het feit, dat de student-adviseur in weerwil van facultaire besluitvorming terzake met een eigen van die besluitvorming afwijkend standpunt naar buiten is getreden, zonder het Faculteitsbestuur daarvan op de hoogte te brengen.

Daardoor heeft hij het vertrouwen geschaad, dat noodzakelijk is voor een goed functioneren van het Faculteitsbestuur en zijn adviseur. Herhaling zal mogelijk dit vertrouwen geheel doen verdwijnen.

Het Bestuur van de
Faculteit der Geneeskunde,

J. Greep, voorzitter.
H. van Heertum, wnd. secretaris.

Inaugurele Rede

Aan de R.L. wisten we alleen nog uit overlevering wat het was, een inaugurele rede.

Men deed dat nu eenmaal niet meer aan de R.L.
Maar och, wat is er eigenlijk tegen?
Een hoogleraar wordt benoemd, en aan

ieder die het horen wil vertelt hij wat over zijn vak. Waarom, zo orthodox, zo'n aardig gebruik verketterd en niet getolereerd?

Jawel, zeiden enige sceptici, maar het lijkt ons een verschijnsel dat rechtstreeks stamt uit een college-systeem. En als je die deur eenmaal op een kier zet . . . En trouwens, er zijn toch wel alternatieven te bedenken. Waarom dit soort, waarschijnlijk best interessante lezingen, niet ondergebracht in een Studium Generale. Kun je nog wat terugzeggen, of vragen.

Maar tegelijk bevroop hen de twijfel of de argumenten waarom zij altijd tegen dit ritueel waren geweest, nog wel geldig waren. De eerste de beste inaugurele rede die aan de R.L. gehouden werd, was wat dat betreft voor hen erg geruststellend . . .

Jan Beliën

2

Paartjes

(Paartjes zijn gratis annonces voor personeel en studenten van de Rijksuniversiteit Limburg).

Te huur / te koop: Vrijstaand huis;
met c.v. beneden: keuken, eetkamer, zitkamer, douche, w.c.

boven: 4 slaapkamers, douche, w.c.

zonder c.v. zolder: 2 slaapkamers, kelder.

Tuin: ± 1400 m, buitenbad met zuivering, bad - 6 meter doorsnee, 2 carports.

Gelegen langs de Rijksweg Maastricht-Vaals. Rijksweg 32, Wahlwiller.

Prijs nader overeen te komen.

Inlichtingen: fam. Hermans, 04451-1236.

Te koop te 's Gravenvoeren (B.), 14 km van Maastricht, schitterende villa.

Indeling: begane grond norm. + praktijk-kruimtes.

1e verd. 5 slaapk. + badk. + toilet.

2e verd. 3 slaapk. + torenkamer.

3800 m² grond. Koopprijs f 200.000,- k.k.

Inl. William Dickens Production.

tel. 04759-3785.

Examenkandidate Havo zoekt iemand die haar bijles Wiskunde kan geven.

Inlichtingen:

Inge Rovers

Meidoorn 83

6226 WG Maastricht

tel. 624757

D '66 houdt twijfels

Drie kamerleden van D '66, Wessel-Tuinstra, Mik en Velthuisen, hebben na een werkbezoek aan Maastricht op 19 februari laten weten dat zij vraagtekens blijven zetten bij de nieuwbouwplannen voor een Akademisch Ziekenhuis in Maastricht. De drie waren uitgenodigd door het College van Bestuur om te praten over de vragen die D '66 in de kamer heeft gesteld en die mede geleid hebben tot het gedwongen vertrek van Richard Starman als voorzitter van de Universiteitsraad.

De D '66 parlementariërs waren gedeeltelijk gerustgesteld door de toelichting die ZM-voorzitter Verheij gegeven had, maar men bleef ongerust over de plaats die was ingeruimd voor de specialisten. De 22 operatiekamers worden beschouwd als een teken dat de eerste lijn minder aan bod zou komen dan gezien de uitgangsfilosofie wenselijk is. Mevrouw Wessel zei er naar te blijven streven dat extra-gelden voor de fakulteit uitdrukkelijk bestemd worden voor versterking van de eerste lijn.

J.H.

observant

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:
Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur

Gerard Majoor (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Kees Schröer (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:

Ton Hamelaers, Jacques Herraets, Richard Janssen, Evelyne de Leeuw, Jan Meijers, Kees Ruissen, Maurice van der Sangen, Els Schoenmakers, Ger van der Vusse, Edith Goppel.

Koördinator Voorlichting: Sjonk Ritmeester.
Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk.
Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.
Druk: Leiter-Nypels BV, Maastricht

Spelregels voor ingezonden kopij

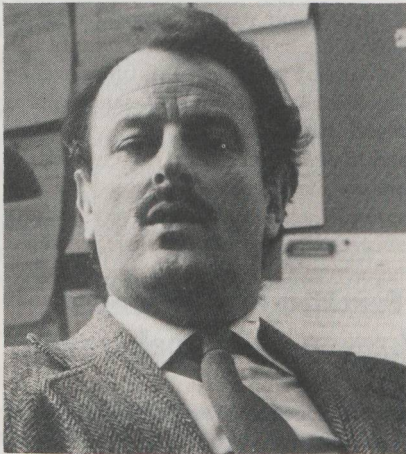
Brieven (reacties op verschenen artikelen):
- niet langer dan één kolom (= een kopij-vel).
- uiterlijk één week voor de verschijningsdatum inleveren.
Artikelen: voor ingezonden stukken eerst contact opnemen met de bureoredactie voor afspraken over lengte etc.

Van Kemenade handhaaft Economische Fakuliteit

Minister van Kemenade heeft het bestuur van de Katholieke Hogeschool in Tilburg de verzekering gegeven dat hij de nadelige gevolgen van de vestiging van een economische fakuliteit in Maastricht zoveel mogelijk zal proberen te beperken. Dat betekent waarschijnlijk dat er een landelijk spreidingsbeleid voor de studierichting economie in aantocht is.

Van Kemenade heeft op 18 februari overleg gevoerd met het Tilburgse College van Bestuur, dat zich zeer ongerust maakt over de toezegging die Pais vorig jaar aan Maastricht heeft gedaan. De Economische Fakuliteit is van oudsher de kurk waarop de Hogeschool drijft, mede dankzij de grote aantallen studenten uit Limburg. Bovendien staat de Katholieke Hogeschool op het departement te boek als groeiinstelling. Van Kemenade heeft enig begrip getoond voor deze argumenten, maar hij heeft de toezegging van Pais niet ongedaan willen maken. De minister wil bekijken of de schade voor Tilburg beperkt kan blijven door een speidingsbeleid, dat de inschrijvingen voor de fakuliteiten van Rotterdam, Tilburg en Maastricht kan verdelen. De drie worden uitgenodigd om daarover met voorstellen te komen. Daarnaast heeft van Kemenade Tilburg beloofd naar vermogen mee te werken aan uitbreiding van de bestaande voorzieningen.

De Tweede Kamerfractie van D '66 is de afgelopen weken nogal verdeeld gebleken over de komst van een Economische fakuliteit in Maastricht. In een onlangs gehouden interview verklaarde onderwijspecialist Chel Mertens dat Tilburg zich van hem niet ongerust hoefde te maken: *'De eis van de Rijksuniversiteit Limburg om uit te groeien tot 6000 studenten in 1990 is op zich niet zo gek. De manier waarop Limburg dat wil bereiken, een eigen Economische Fakuliteit, lijkt me echter niet zo voor de hand te liggen. Dat zou ten koste gaan van de Hogeschool in Tilburg. Ik heb daarom tegen Limburg gezegd: Het hele W.O. staat voor pijnlijke keuzes, ook jullie moeten je diep bezinnen op wat je wil. De in gang gezette experimenten in Maastricht houden een grote belofte in en de resultaten ervan zullen hun uitstraling op de rest van het W.O. niet missen. De keuze is nu tussen een verdere verdieping en uitbreiding van die experimenten enerzijds, en een groei in*

Mertens (D '66): geen economische fakuliteit in Maastricht

den brede, met nieuwe fakuliteiten, anderzijds. De eerste optie zou de mijne zijn. En met de nieuwe Juridische Fakuliteit is die 6000 in 1990 ook te bereiken.

Pais heeft weliswaar op verkiezingstournee in Limburg een economische studierichting toegezegd, maar onduidelijk is of hij daarmee ook een aparte fakuliteit heeft bedoeld. Overigens is daar ook geen maatschappelijke behoefte aan. Ik zou het een elegant kompromis vinden als er een economische poot gevonden zou worden binnen de Juridische Fakuliteit. Als ik 't voor 't zeggen had, dan zou de angst van Tilburg ongegrond zijn.'

De mening van Mertens wordt in elk geval niet gedeeld door zijn fractiegenoten Wessel-Tuinstra, Mik en Velthuizen, die op 19 februari gesproken hebben met het Maastrichtse College van Bestuur. Zij zeiden de Maastrichtse claim te ondersteunen, waarbij mevrouw Wessel wees op de regionale functie van de universiteit. Tilburg zou van een eventuele toewijzing aan Maastricht niet zozeer het slachtoffer worden omdat een Maastrichtse fakuliteit een heel nieuwe groep studenten zal aanboren, die nu nog niet aan economie denken omdat ze daarvoor naar Tilburg of Rotterdam moeten.

J.H.

Universiteitsraad in zelfanalyse

De Universiteitsraad gaat op woensdag 3 maart een openbare zitting wijden aan zijn eigen functioneren. De nu nog zittende en de zeven onlangs vertrokken raadsleden gaan dan na of de klachten, die de zeven bij hun vertrek hebben geuit, gegrond zijn en welke oplossingen er dienen te komen.

Donderdagavond 11 februari zal voor veel studenten een magische klank hebben: Terwijl in kamer 200 Piet Portegijs in de Faculteitsraad van de FdG een 'motie van vertrouwen' in de wacht sleepte, woedden een verdieping lager verhitte discussies tussen 70 studenten van de publieke tribune en enkele universiteitsraadsleden over het al dan niet instellen van een forum (in de volksmond nu al 'tribunaal' geheten) waarin het functioneren van de UR en CvB onder de loep zou moeten worden genomen.

De avond was ludiek begonnen. Hans Adriaanse, voorzitter ad interim, kon na het geven der UR-vergadering het woord verlenen aan twee studenten die volgens de juiste regels (48 uur tevoren) spreek-tijd hadden aangevraagd: Marius Vaags en Reinout de Graaff. De eerste weidde in een helder stuk uit over de onwettigheid van het heenzenden van Richard

Hans Adriaanse is op 18 februari gekozen tot voorzitter van de Universiteitsraad. Hij volgt Richard Starmans op, die vorige maand moest vertrekken nadat de raad het vertrouwen in hem had opgezegd. Adriaanse is gekozen tot 1 september. Daarna zal de raad — dan weer op volle sterkte — opnieuw een voorzitter kiezen.

Starmans en zette voorts nog enige onjuiste denkbeelden over de achtergronden daarvan recht. Reinout de Graaff echter zei 'onvrijwillig woordvoerder' te zijn van een actiegroep 'Het Vonkje' die

voorzittershamer en bijbehorend plankje geconfisceerd had. Als illustratie van goede wil van Het Vonkje werd het plankje geretourneerd. Hierna werden 380 handtekeningen van studenten en medewerkers onder het motto 'Zo kan het niet langer' aan de Raad gepresenteerd, plus een eisenpakket waarin de vorming van een zelfanalyse-forum gevorderd werd. De vergadering werd op voorstel van het CvB voor overleg 20 minuten geschorst, waarna bleek dat de meeste raadsleden wel vóór de vorming van een dergelijk orgaan waren, mits de formulering van het voorstel minder 'dwingelanderig' was. CvB-voorzitter van den Biggelaar herformuleerde hierna het voorstel tot grote tevredenheid van de 70 studenten.

Helaas koppelde Henk Hoogland aan de instelling van een dergelijk forum de voorwaarde dat niet over zijn motie (met als gevolg het aftreden van Starmans) zou worden gesproken.

Hierop brak geweldig tumult uit, ordeloze discussies startten, het licht ging uit, Adriaanse sloot de vergadering en raadsleden van het CvB (behalve Ad Lagas) verlieten de zaal. Op dat moment heerste er onder de studenten de bereidheid tot harde actie: bezettingen etc.

Gelukkig keerden een aantal raadsleden (Malherbe, Hoogland, en nog enkelen) en de voorzitter van het College van Bestuur terug om het gebeurde te bespreken te maken. Na enig geharrewar werd overeengekomen dat de motie-Hoogland op zich niet besproken zou worden, maar wel haar oorzaken en gevolgen.

Drie maart zal het forum bijeenkomen, en ieders hoop is dat het zal leiden tot positieve ombuigingen.

EdL

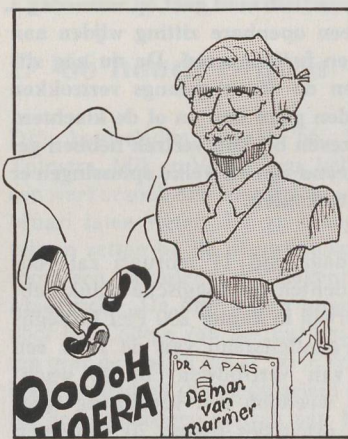
Terminals bibliotheek kregen 2500 zoekvragen

Met bescheiden feestelijkheid is op vrijdag, 20 januari het feit gevierd, dat via de terminals van de bibliotheek de 2500ste zoekvraag werd gesteld.

Vraagsteller was Marc de Baets, sinds kort medewerker van immunologie. CvB voorzitter van den Biggelaar — 'aandachtveldhouder bruiloften en partijen', zoals hij zich zelf noemde, — bood hem gelukwensen en een boek aan.

De afdeling WID (wetenschappelijke informatie en documentatie) van de bibliotheek beschikt over terminals die verbonden kunnen worden met verschillende computers in binnen- en buitenland waarin literatuurverwijzingen op allerlei vakgebieden zijn opgeslagen. Een van die computerbestanddelen zit bij het Deutsches Institut für Medizinische Dokumentation und Information (DIMDI) in Keulen. De bibliotheek is bezig deze dienstverlening ook uit te breiden tot Rechten.

In 1981 werden door de WID 546 zoekvragen behandeld. Daarvoor werd 778 maal een bestand geraadpleegd, 276 maal t.b.v. medewerkers van Annadal, 150 voor BMC, 105 voor Vijverdal en 76 voor de andere lokaties. Daarnaast werden meer dan 100 vragen uit de regio behandeld, vooral op het gebied van de gezondheidszorg. Iedere vraag levert ongeveer 50 literatuur verwijzingen op. J. Gilbert, medewerker van WID liet zich bij deze gelegenheid niet de kans ontnemen te bepleiten, dat deze belangrijke dienstverlening niet door budgettaire kortingen getroffen zou worden. Een zoekvraag kost, zonder personeelskosten ongeveer f 100, —.

Diabetici ontkennen gemakkelijk ziekte

Ongeveer 10% van de mensen ouder dan 65 jaar heeft suikerziekte/diabetes. Oudere diabetes-patiënten, die geen injectie nodig hebben maar hun ziekte met een dieet en soms met pillen in de hand zouden kunnen houden, ontkennen nogal eens dat diabetes een ziekte is. Zij kunnen er maar moeilijk toe worden gebracht zich aan de toch hoogst noodzakelijke leefregels te houden. Een speciale nieuwe benadering van deze patiënten wordt door hen wel gewaardeerd, maar leidt nauwelijks tot een betere gezondheidstoestand. Hinderpalen zijn de verschillen in opvattingen tussen de diabetespatiënten en de hulpverleners. Met name over de vraag of diabetes een ziekte is, of de voorschriften nodig zijn en tot hoever deze uitgevoerd moeten worden. Deze verschillen blijken mede samen te hangen met een door de patiënt ervaren negatief beladen etiket (stigma) van het diabetes zijn.

Dit zijn conclusies uit het rapport 'Een beetje suiker', dat een dezer dagen is verschenen. Het is geschreven door Frans van der Horst en Wim Meulders, wetenschappelijk medewerkers in de capaciteitsgroep Huisartsgeneeskunde van de RL.

Om een nieuwe methodiek van hulpverlening uit te testen op effectiviteit is deze toegepast op de groep niet-insulineafhankelijke diabeten van een gezondheidscentrum in de oostelijke mijnstreek. De gebruikelijke benadering is, dat de patiënt ofwel wordt doorverwezen naar een internist, ofwel onder controle blijft van de huisarts, die behandelt naar eigen inzicht met als therapie een dieetadvies en indien nodig medicijnen. De nieuwe methode is veelomvatter en meer gestructureerd. Achtereenvolgens gaat de diabeet naar het laboratorium voor urine- en bloedcontrole, dan naar de wijkverpleegkundige, die het gewicht bepaalt en vraagt naar de algemene gezondheidstoestand. Pas daarna ontmoet de patiënt de huisarts, die op grond van de eerdere bevindingen eventueel verdergaand onderzoekt en bekijkt wat er verder moet gebeuren. In ieder geval gaat de patiënt door naar de diëtist. Deze gang wordt tenminste iedere drie maanden gemaakt. Om de anderhalf jaar vindt een uitgebreid onderzoek plaats.

Bekeken is nu of deze aanpak verbetering opleverde voor de objectieve gezondheidstoestand van de patiënt en de subjectieve gezondheidsbeleving. Ook wilde men onderzoeken of deze methodiek leidde tot verandering in de houding ten opzichte van diabetes.

Uitgangspositie

De gezondheidstoestand van de diabetespatiënten liet te wensen over. Van 37% was het bloedsuikergehalte niet

goed, ondanks medicijnen en dieet. Dat men zich over het algemeen aan het dieet niet veel gelegen laat liggen, valt m.n. op te maken uit het gewicht van de patiënten: 80% was te dik, variërend van een paar kilo tot bijna twee keer te zwaar.

Alleen al gewichtsvermindering kan een aanzienlijke verbetering geven: het dieet is behalve op regulatie dan ook op vermagering gericht.

Er blijkt samenhang te bestaan tussen regulatie, complicaties en gewicht. Diabeten met 50% overgewicht of meer hebben slechtere bloedsuikerwaarden, zij hebben ook allen complicaties, zoals hart- en vaatafwijkingen, oogafwijkingen en huidproblemen.

Bijna de helft van de diabetespatiënten zegt zichzelf gezond te voelen. Slechts 14% voelde zich ongezond, de rest voelde zich de ene dag beter dan de andere. Diabeten vinden diabetes geen ziekte om je zorgen over te maken: meer dan de helft (58%) vond diabetes geen ernstige ziekte, bijna een kwart (23%) zei zelfs dat het eigenlijk geen ziekte is. Men denkt dat de mensen uit de omgeving negatievere ideeën hebben over

mensen met suikerziekte dan zichzelf: de omgeving schat niet alleen de aard van de aandoening ernstiger in dan zichzelf, maar zou bovendien negatiever denken over wat mensen met diabetes kunnen; daarnaast zouden de mensen uit de omgeving diabeten zieliger en minder prettig vinden dan de diabeten zelf. Daarom zijn veel diabeten geneigd hun aandoening te bagatelliseren en voor de omgeving verborgen te houden. Liever dan voor de ziekte uit te komen tracht een aanzienlijk deel van de patiënten door slimmigheidjes ontdekking te voorkomen. Soms heeft men zelfs liever niet, dat de naaste familie van de ziekte weet. Bijna een kwart van de patiënten doet ook voor zichzelf alsof er helemaal niets aan de hand is. Diegenen, die hun aandoening op een realistische manier integreren in het dagelijkse leven – zij achten zich normale mensen doch erkennen dat diabetes consequenties heeft voor het dagelijks functioneren – bleken eerder geneigd zich aan de nodige leefregels te houden dan degenen die ofwel ontkennen dat ze een ziekte hebben ofwel zich daar geheel op concentreren. Opvallend is wel, dat de mensen die de aandoening in het dagelijks leven integreren, bij de arts de meeste klachten deponeren.

Effect methodiek

De nieuwe methode blijkt over het algemeen slechts in beperkte mate effect te sorteren. De bloedsuikerwaarden blijven vrijwel hetzelfde, wel daalde enigszins – doch niet opzienbarend – de mate van overgewicht.

De subjectieve gezondheidsbeleving blijkt enigszins te zijn verbeterd, specifieke diabetesklachten nemen iets af. De plaats, die diabetes in het dagelijks leven inneemt blijkt door de methode niet noemenswaardig te veranderen.

De verbetering van de gezondheidsbeleving kan enigszins te danken zijn aan de vermindering van het overgewicht, doch de extra aandacht die de patiënten tijdens het onderzoek krijgen, lijkt daarvoor meer invloed gehad te hebben.

Er is tijdens het onderzoek een toename geconstateerd van de complicaties, waarschijnlijk omdat de arts al doende meer vaardigheden heeft ontwikkeld.

Verschil opvattingen

De reden dat de nieuwe methode geen opvallend effect sorteert, moet volgens de schrijvers gezocht worden in het verschil van opvatting tussen de patiënten en de hulpverleners. De patiënten hebben over het algemeen nauwelijks theoretische en praktische kennis over hun aandoening, waardoor zij de diabetes

bagatelliseren. Zij zijn ook geneigd tevreden te zijn met een goede bloedsuikerspiegel bij de controle; daarna voelen velen zich weer vrij om te doen wat ze willen: een goede bloedsuiker betekent voor hen dat ze eigenlijk geen suikerziekte hebben!

Een paar dagen voor de controle houden zij zich – ook om de hulpverleners te plezieren – aan het dieet en zij blijken dan goed gereguleerd. Dat aan het overgewicht dan niet veel verbeterd is, hoeft geen betoog.

Ook blijken – vermoedelijk op grond van verschillende esthetische opvattingen – bij patiënten en hulpverleners heel andere ideeën te leven over wanneer je te dik bent. Van alle patiënten acht

42% zich te zwaar, volgens de normen van de hulpverleners zijn dat er in werkelijkheid 80%. Van de mensen met 25% overgewicht is nog steeds 40% tevreden met zijn gewicht, pas bij 50% overgewicht komen de opvattingen praktisch overeen: daar stemt 90% in met de visie van de hulpverleners. Men komt er niet graag voor uit, dat men diabeet is. Dan moet je namelijk in je dagelijkse leven regelmatig aan anderen uitleggen wat er met je aan de hand is. En hoe kun je dat doen als je door gebrek aan kennis er nauwelijks iets over kunt vertellen? Bovendien gaat men op de vlucht voor de negatieve beeldvorming over diabetes en diabetes. Dege- nen echter, die hun diabetes geïnte-

greerd hebben, voelen zich wél genoodzaakt – ten gevolge van hun afwijkend consumptiegedrag – voor hun diabetes uit te komen en eventueel uitleg daarover te geven. Dit kost hun veel psychische inspanning, hetgeen – naar de onderzoekers veronderstellen – de vele klachten bij de arts verklaart. De diabetespatiënten leggen de verantwoordelijkheid voor hun ziekte bij de hulpverleners, die weer niet in staat zijn dat terug te spelen naar de patiënten.

Ook de geïntegreerde aanpak blijkt op zichzelf geen garantie voor succes. Zolang de hulpverlening niet aansluit op de beleving van de patiënten zal ze een opgedrongen zaak blijven.

Dienst-Voorlichting

J.L.-R.

Maanziek

Peinzend nipte ik aan de beker koffie, die smaakte naar de automaten, zoals ze nu overal in het ziekenhuis geplaatst zijn. Ik liet mijn gedachten eens gaan over de gebeurtenissen die zich even tevoren hadden afgespeeld. Een vrouw van middelbare leeftijd was een uur geleden gearriveerd op de EHBO. De huisarts had tevoren gebeld en verklaard geen raad te weten met de situatie. De vrouw leek in een toestand van gedaald bewustzijn, sopor of subcoma. De echtgenoot verklaarde dat hij een kleine avondwandeling met haar had gemaakt, en de laatste tijd was de gewoonte ingeslopen langs de restauratiewerkzaamheden van de St. Servaeskerk te lopen, omdat zij bijzonder geïnteresseerd waren in de ontwikkelingen rond het oude carolingische bouwwerk, waarvan de fundamenten onlangs waren blootgelegd. Tijdens het lopen leek zijn vrouw plotseling te zijn flauwgevallen. Sindsdien was zij niet meer bij bewustzijn geweest. De echtgenoot vertelde voorts dat hij deze zielstoestand van zijn vrouw nog éénmaal eerder had meegemaakt tijdens een verblijf van enkele weken op een Grieks eiland.

Zij had geen medische voorgeschiedenis. De parameters bij het lichamelijk onderzoek waren niet afwijkend. De ademhaling was rustig en diep. Na overleg met de chef de clinique was zij opgenomen en lag nu zolang hier op de afdeling. Ik overwoog nog wat brieven te dicteren, maar ik was volledig in beslag genomen door de bewusteloze patiënte. Na enige tijd begon zich met een verbazende stelligheid de gedachte bij mij post te vatten, dat de restauratiewerkzaamheden rond de St. Servaeskerk een belangrijk aanknopingspunt in de hele geschiedenis was.

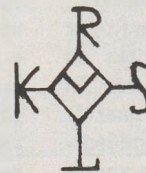
Ik besloot naar de patiënte terug te gaan. De verpleging had haar in een apart kamertje gelegd. Toen ik het vertrek binnenkwam, zag ik dat de gordijnen half gesloten waren en dat alleen de voetlamp brandde. Door het raam zag ik dat de met rijp bedekte kerstbomen blauwzwart door de maan verlicht werden. Ik liep naar de vrouw toe en zag dat het schijnsel van de volle maan op haar gelaat viel. Haar oogleden waren opgeslagen en ik zag de witte oogappels, de pupillen naar boven gedraaid. Ik begreep dat zij noch in een slaaptoestand, noch wakende was. Zij verkeerde in die merkwaardige schemertoestand die ons allen wel eens overkomt in de

overgang van de ene bewustzijnstoestand naar de andere. Plotseling werd ik een nauwelijks hoorbaar geluid van de lippen van de slaapster gewaar. Met grote inspanning trachtte ik te verstaan wat zij fluisterde, en ik bracht mijn linkeroorschelp tot vlak bij de lippen van de dame. Bijna onverstaanbaar hoorde ik een mannenstem met een vreemde tongval.

Op slag werd de toestand me volledig duidelijk. De vrouw was een somnambule, een persoon die onder invloed staat van de maan. Iemand maakte zich nu kenbaar door middel van haar.

Ik herinnerde me dat je om slapenden tot spreken te brengen geen vragen in het oor moest stellen, maar dat je ze tot de zenuwvlecht in de maagkuil moest richten. Opgewonden stelde ik mijn vraag. Na lange tijd, onderbroken door enkele onrustige ademhalingen vernam ik tenslotte:

'Tot u spreekt Nithard. Wie ik ben doet er niet toe. Laat het u voldoende zijn dat ik een gezant ben uit de carolingische tijd. Ik ben gekomen op uw roep. Maak u nu gereed voor de reis. Ik zal uw metgezel en uw leefstocht zijn'. Terwijl ik mij opmaakte voor het vertrek, omfloerste mij een lichte nevel en erdoor zag ik een gouden schijnsel, waarnaar ik mijn schreden richtte. Na enige tijd werd ik het volgende teken gewaar:

Het teken gaf een geheimzinnig licht af en door de nevel vormde zich rondom een zilveren halo.

Toen ik dichterbij kwam zag ik dat het een ornament was, dat een groot mergelblok versierde.

Onwillekeurig duwde ik op de steen en voor mij zag ik een nis waarachter zich een afdalend trapgat bevond. Met stille blijdschap snelde ik de trappen af, terwijl de nevel zich steeds dichterbij mij heen trok en mij tenslotte opnam, terwijl het gouden schijnsel voor mijn weten steeds lichtender werd...

H.G. Peltenburg

Universiteiten moeten studenten lokken

Koning Abituriënt en de informatieve etikettering

Eind tachtiger jaren is de abituriënt koning. Hij wordt niet op eigen verzoek gekroond. Het zijn tijdsverschijnselen die hem op de troon zetten. Hoe komt dat. Begin negentiger jaren zijn er aanzienlijk minder aspirant-studenten (abituriënt klinkt iets hoffelijker) voor het wetenschappelijk onderwijs. De basisscholen liggen al geruime tijd in de concurrentieslag om zoveel mogelijk leerlingetjes af te snoepen van het pover aanbod kindertjes. Een goed gevulde klas betekent tenslotte een redelijk gevulde schoolbeurs. Het geboortecijfer daalde eind zestiger jaren en zo langzamerhand stijgt de spanning bij de universiteiten die binnenkort aan de beurt zijn om de vrucht van de bittere pil te plukken.

Er is sprake van 40% minder studenten in de negentiger jaren. Daarbij is inbegrepen een daling van 20% van het aantal ingeschreven wegens de verkorte studieduur, beter bekend als de Twee-fasen-structuur. De slag is al begonnen. Dat is de conclusie van het verhaal 'De slag om de Abituriënten' in KU-nieuws van 27 november 1981.

Kan koning Abituriënt fraaie vierkleuren folders in zijn bus verwachten van iedere instelling afzonderlijk met afbeelding van gouden bergen? Of wordt nu de kans gegrepen om de verschillende studierichtingen te voorzien van een systematische informatieve etikettering? Koning Abituriënt wacht op berichten van zijn hofleveranciers. Hij zal er prijs op stellen dat op ieder studiepotje een etiketje is geplakt met exacte informatie over de inhoud. Het enige wat hij weggooit is de verpakking.

Bourgondisch

Je zou het misschien overdreven kunnen vinden als hij bijvoorbeeld de RL met Bourgondische lokaanbiedingen calvinistische abituriënten zou verleiden om in Maastricht 'Wein, Weib und Gesang' te kunnen genieten in een historische omgeving met een overvloed aan luxe appartementen en studierichtingen met garanties voor dikke salarissen. Merkwaardig is dat er nu al bij een aantal universiteiten irritatie bestaat over het feit dat andere universiteiten advertenties plaatsen in dagbladen om 'reclame' te maken voor voorlichtingsdagen. En dan te bedenken dat het om puur huis-, tuin- en keukenadvertenties gaat die enkel en alleen datum, uur en plaats vermelden.

Er wordt zeer verschillend over de komende situatie gedacht binnen de universiteiten. KU-nieuws kon de meest uiteenlopende reacties noteren na een telefonische ronde langs de instellingen.

Zo denkt Rotterdam er niet aan om zelfs maar de voorlichting op dit gebied te activeren, terwijl Groningen zegt zoveel mogelijk studenten te willen binnenhalen. De rest van de reacties ligt ergens tussen deze twee tegenpolen.

Limbo's

Uit de reacties is ook hier en daar een licht paniek te bespeuren. Zo is Tilburg zelfs letterlijk nerveus geworden van het gedoe in Maastricht. Het 'gedoe' blijkt niet helemaal op advertenties te slaan, maar de schoen wringt ergens anders.

'Nou raken we dadelijk al die Limbo's kwijt', is de reactie waartoe de start van de rechten- en de economische faculteit in Maastricht aanleiding geeft. Op het eerste gezicht een heel andere kwestie, maar het heeft alles te maken met de noodzaak van goede inhoudelijke informatie voor aspirant studenten.

De factor afstand tussen woonplaats en plaats waar de instelling is gevestigd speelt momenteel, naast andere 'omgevingsfactoren', een belangrijke rol bij de keuze vóór of tegen een bepaalde instelling. Maar de invloed van deze 'omgevingsfactoren' op de keuze van de toekomstige student zou verkleind kunnen worden door inhoudelijke voorlichting over de studie. Dat schrijft drs. S. van der Linde in 'Universiteit en Hogeschool' nummer 5, 1982. Het artikel gaat over een onderzoek waarin is nagegaan welke factoren van invloed zijn op de beslissing om aan een bepaalde instelling voor wetenschappelijk onderwijs te gaan studeren. Uit het onderzoek voor Toegepast Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek van de V.U. blijkt ondermeer dat in de informatievoorziening van de toekomstige student de instellingen de belangrijkste rol spelen. Daarnaast hebben familie en kennissen uiteindelijk de meeste invloed in het keuzeproces waarbij de 'omgevingsfactoren' zwaar wegen.

Kijk en vergelijk

Uit het onderzoek komt ook de veel gehoorde klacht van toekomstige studen-

ten naar voren dat zij te weinig horen over zowel de inhoudelijke aspecten van de studie als over de universiteit in het algemeen. Onder die inhoudelijke factoren verstaat men dan zaken als cursusduur, studiemethodieken en studieprogramma. Voorlichting over de studie zelf wordt door de leerlingen genoemd als essentieel onderdeel van de informatievoorziening. Deze informatie wordt het sterkst gemist. Ook de schooldekanen klagen, blijktens het onderzoek, over het gemis aan inhoudelijke gegevens. Er zijn natuurlijk wel studiegidsen, maar die zijn doorgaans niet gericht op de doelgroep aspirant studenten. De schooldekanen pleiten voor de samenstelling van een vergelijkend overzicht dat voor leerlingen toegankelijk is en waarin het verschil in aksent tussen de universiteiten tot uitdrukking komt. Zij zien hier een taak liggen voor de landelijke vereniging van Schooldekanen.

Betere voorlichting zal de grote invloed van 'omgevingsfactoren' niet kunnen veranderen, maar het is wel mogelijk om een reëler beeld te schetsen van de situatie. En meer adequate inhoudelijke voorlichting kan voor een zeker tegengewicht zorgen, aldus drs. Van der Linde.

De onderwijsconsument

Wat gebeurt er op dit moment op het gebied van academische studievoorziening? In grote lijnen: de instellingen produceren informatieboekjes (de een wat meer dan de ander), de schooldekanen informeren op basis van dit materiaal hun leerlingen en dan is er nog de Landelijke Commissie Academische Studievoorziening. Deze commissie produceert voor de middelbare scholieren het blad 'Straks Studeren'. Vervolgens is er nog het blad 'Kies', ook gericht op havo en vwo-leerlingen. Bovendien heeft het ministerie van O & W nogal wat publicaties in de rekken over de meest uiteenlopende studiemogelijkheden.

De middelbare scholieren worden als groep actief benaderd met het materiaal maar de tweede kansen en de colloquium doctum mensen vormen geen gelocaliseerde doelgroep, dus die vallen nogal uit de boot.

Wanneer onderwijsproducenten zelf informeren over hun product dan zou best de kans kunnen bestaan dat ze hier en daar niet meer duidelijk of volledig zijn in hun informatie. Dat euvel is bij veel producenten van andere producten tenminste schering en inslag. Bij producenten van bronwater bijvoorbeeld (om maar eens een produkt te noemen van eigen bodem) 'Zo zuiver, zo licht', staat op

(vervolg op pagina 10)

'Universiteit moet een echt regionale functie hebben

'Al uit Leiden ben ik weggegaan, omdat ik voortdurend verzeild raakte in bestuursfuncties. Hier in Maastricht kwam ik er weer in terecht. Logisch, want er waren nu eenmaal weinig mensen met bestuurservaring. Maar nu, na zes jaar heb ik er toch genoeg van. Ik wil opnieuw onderzoek doen, hoewel ik zeker de nodige aandacht zal blijven geven aan Sociale Gezondheidskunde.'

Aan het woord is prof. dr. Hans Philipsen, 46 jaar en van huis uit socioloog, cultureel-antropoloog. Op 1 juli zal hij aftreden als dekaan van de Algemene Faculteit — 'Ook uit democratisch oogpunt vind ik het beter voor een ander plaats te maken.' —, een functie die hij dan twee en een half jaar zal hebben vervuld. Daarvoor was hij van 1976 tot 1978 de eerste voorzitter van de Universiteitsraad en van 1978 tot zijn benoeming als dekaan gekozen lid van het College van Bestuur.

8

In Leiden was Hans Philipsen sinds 1968 hoogleraar 'Methoden en Technieken', in sociaal-wetenschappelijk onderzoek. In 1974 is hij naar de Rijksuniversiteit Limburg gegaan, toen nog 'maar' een Medische Faculteit. 'Overigens, niet alleen vanwege die bestuursfuncties. Ook vond ik het gewoon veel leuker naar een nieuwe universiteit te gaan en dan nog wel één in opbouw,' zo voegt Hans Philipsen er nadrukkelijk aan toe.

Over het waarom hij steeds 'aan het besturen slaat' is hij niet zo zeker. 'Ik weet het niet, misschien kan ik het wel wat beter dan de meesten. Bedenk dan, dat een hoogleraar tot voor kort, niet of nauwelijks werd beoordeeld op zijn vermogen een vakgroep te leiden. Zijn benoeming kwam tot stand, louter op basis van prestaties in het vakgebied.'

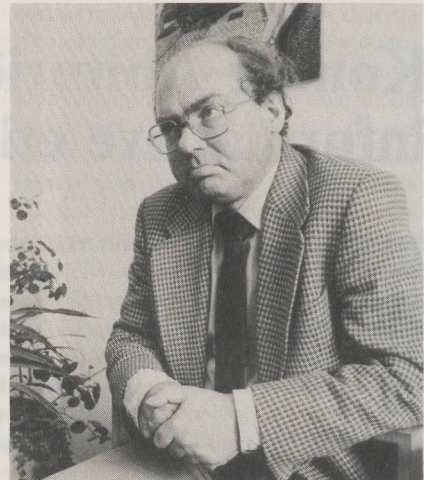
'Redelijk tevreden' is Hans Philipsen over de periode bij de Algemene Faculteit, waaraan hij door zijn capaciteitsgroep 'Medische Sociologie' was uitgeleend. 'De teamgeest is geweldig. Er is heel constructief gewerkt. Natuurlijk, er waren tegenstellingen, voortkomend uit verschillende visies. Dat is vanzelfsprekend in een opbouwfase waarbij ik de dagelijkse leiding in handen had en waarbij ik mijn positie zou willen omschrijven als troubleshooter, oplosser van problemen. En ja, ikzelf had ook een eigen mening.'

Hans Philipsen heeft zich de afgelopen

anderhalf jaar veel bezig gehouden met Sociale Gezondheidskunde. Daarbij zou het volgens hem meer in de richting moeten gaan in de studie van samenhang tussen aspecten van de samenleving, gezondheid en gezondheidszorg, zo benadrukt hij. Hoewel de tevredenheid bij de aftredende dekaan duidelijk overheerst, geeft hij toe dat de Sociale Gezondheidskunde 'toch wel krap in het jasje zit'. 'De levensvatbaarheid blijkt, maar het werk van de Algemene Faculteit kon slechts worden gedaan met geleende mensen en het moet vaak worden verricht door jonge mensen met toch wel wat weinig ervaring,' zo formuleert hij voorzichtig.

Verder is het voor Hans Philipsen duidelijk geworden dat het onderwijssysteem bij Sociale Gezondheidskunde aan reconstructie toe is. 'Wat bij de Medische Faculteit voortreffelijk werkt, hoeft nu eenmaal niet altijd op te gaan voor Sociale Gezondheidskunde, waarbij het beroepsbeeld anders en minder duidelijk is dan bij een medicijnenstudie. Natuurlijk moeten de blokvorming, themagerichtheid en zelfwerkzaamheid behouden blijven. Maar, wel zullen de casussen meer aan de praktijk moeten worden aangepast. Er komen ook minder blokken, een ander type handvaardigheid is vereist.'

Als voorzitter van het bestuur van de Algemene Faculteit heeft Hans Philipsen direct te maken met het onlangs uitgebrachte antwoord aan het College van Bestuur, naar aanleiding van de 'Nota over het structuurplan Academisch Ziekenhuis Maastricht.' In dat antwoord is onder meer geconcludeerd dat de nota de basisfilosofie van de Medische Faculteit niet in alle opzichten heeft verwezenlijkt, overigens realiserende dat structuur en financiering van de gezondheidszorg dat ten zeerste bemoeilijken. In zijn eigen woorden: 'Het is prima dat er een goed universiteitsziekenhuis komt. En

prof. dr. Hans Philipsen

dat mag heus wel 700 bedden hebben. Maar het probleem is dat zoveel geld en aandacht gaat naar dat ene ziekenhuis. Voor mij moet een regionale universiteit — dat willen we toch zijn — ook echt een regionale functie hebben. Dat betekent wel degelijk topzorg die anders niet zou plaatsvinden. Ik denk daarbij aan niertransplantatie. Maar verder zou in Limburg elk aspect van de gezondheidszorg moeten profiteren van het academisch ziekenhuis. Met de faculteiten dient een echte wisselwerking dienst plaats te hebben. Dat noem ik gezondheid regionaliseren.

In het officiële antwoord is het aldus verwoord: 'Het wordt dan ook als een gemis ervaren dat de nota slechts weinig bijdragen vermeldt voor de versterking van de eerstelijns gezondheidszorg en de preventieve gezondheidszorg.' En: 'bij deze uitwerking zal men niet heen kunnen om het probleem of het Academisch Ziekenhuis kan fungeren als centrum, hoofdkwartier en thuisbasis van de gehele gezondheidszorg in de regio. De Algemene Faculteit wil dat wenselijkheid en haalbaarheid van een dergelijk standpunt nader worden uitgewerkt.'

Met een redelijk gerust hart kan Hans Philipsen het dekaanschap overdragen aan opvolger prof. dr. F. Vorst. Hij zal echter de Sociale Gezondheidskunde niet in de steek laten. De helft van de tijd zal hij de komende twee jaar eraan blijven besteden. De andere helft zal hij met de capaciteitsgroep 'Medische Sociologie' wetenschappelijk onderzoek doen. En bovendien heeft hij de wetenschap dat in het komende jaar de eerste graads lerarenopleiding 'para medische beroeps en verpleegkunde' ook daadwerkelijk van

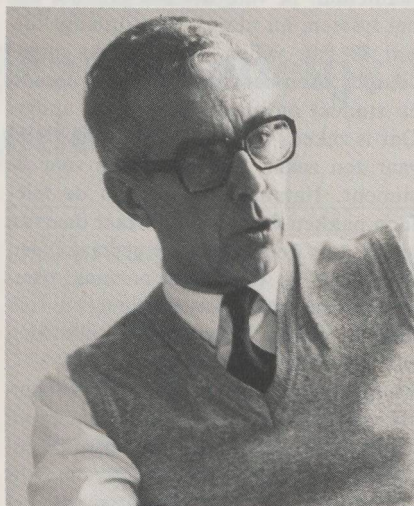
(vervolg op pagina 10)

Vorst na één winter aan hoofd van Algemene Fakuliteit

Op 57-jarige leeftijd is prof. dr. Fred Vorst nog vitaal genoeg om de derde carrière van zijn leven te beginnen. Na een medische loopbaan (16 tropenjaren voor de WHO) en een ambtelijke (laatstelijk als hoofddirecteur voor de Gezondheidszorg) gaat hij nu zijn geluk beproeven in de wetenschap. Sinds 1 oktober is hij werkzaam als hoogleraar in de Leer van de Gezondheidszorgvoorzieningen, met als thuisbasis de capaciteitsgroep Epidemiologie en Gezondheidszorgonderzoek. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan: koud vier maanden hier is hij gebombardeerd tot dekaan van de Algemene Fakuliteit als opvolger van Hans Philipsen.

'Ze hebben niemand anders kunnen vinden. We zijn nog maar een kleine fakuliteit waar de eerste hoogleraren binnendruppelen. Ze hebben zeker gedacht: dat is tenminste iemand met veel ervaring in besturen en vergaderen, laten we die maar als dekaan nemen,' zegt Vorst over zijn bliksemcarrière binnen de fakuliteit. De ironie wil dat zijn voorganger Philipsen de komende twee jaren de ene helft van zijn tijd gaat besteden aan onderzoeksactiviteiten en de andere helft aan de moeizame opbouw van Verplegingswetenschap, uitgerekend de tak van Sociale Gezondheidskunde die door toedoen van Vorst aan de fakuliteit is opgedrongen. 'Nou ja, opgedrongen dan door mevrouw Veder-Smit, die tegen mij zei: als je met Onderwijs gaat praten over Sociale Gezondheidskunde, doe daar dan asjeblief verpleging bij, want zo'n kans krijgen we nooit meer. Nu hadden we in Nederland naast de bestaande service-opleidingen geen enkele behoefte aan een nieuwe praktische opleiding op universitair nivo, daarom hebben we duidelijk geopteerd voor Verplegingswetenschap — met de nadruk op wetenschap — om te komen tot een opleiding voor het hogere management in de verpleging en natuurlijk om het verpleegkundig onderzoek te stimuleren'.

Vorst heeft in zijn jaren als tropenarts kennis gemaakt met zoveel systemen van gezondheidszorg en in zijn ambtelijke periode zoveel internationale kontakten namens het ministerie onderhouden, dat hij een scherpe blik moet hebben op wat er aan het Nederlandse systeem van gezondheidszorg zoal schort. 'Het is natuurlijk erg moeilijk dat in kort bestek te zeggen, dus moet ik mij tot slogans beperken. In de eerste plaats moet de structuur verbeterd worden. Daar wordt aan gewerkt. De Structuurnota van

prof. dr. Fred Vorst

Hendriks wordt uitgevoerd in de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg. Verder moet de financieringsstructuur worden aangepakt, evenals de enorme beheersproblemen die de steeds maar uitdijende geldstroom met zich meebrengt. Die stroom is inmiddels opgelopen tot het gigantische bedrag van 32 miljard gulden per jaar. De wetgever is bezig daarvoor de beheersinstrumenten te ontwikkelen. Daarnaast moet het accent verschuiven van specialistisch-klinische hulp naar de eerste lijn en de preventie. Populair gezegd vallen de gebreken van de Nederlandse en trouwens van heel de westerse gezondheidszorg zo samen te vatten: er zijn teveel bedden, teveel artsen en teveel geneesmiddelen.' Moet een sociaal gezondheidkundige daar niet 'teveel zieken' aan toevoegen? Vorst: 'Dat kun je niet zeggen. Wat je wel ziet is dat onze hele pathologie aan het verdwijnen is. De infectieziekten worden veel minder belangrijk, je zit met een verouderende bevolking die lijdt aan allerlei chronisch degeneratieve ziektes

als het carcinoom, de rheuma en de hart- en vaatziekten, waaraan therapeutisch vaak veel minder te doen is. Daarnaast zie je hoe langer hoe meer psychosociale factoren de gezondheid beïnvloeden.

Doorbraak

In Nederland is volgens Vorst het management in de gezondheidszorg altijd te zeer in handen geweest van medici die binnen de bestaande medische opleidingen nauwelijks terecht konden om wat deskundigheid op te doen voor dergelijke functies. Tot nu toe bestond alleen bij Sociale Geneeskunde een cursus. Daarom ziet hij de Maastrichtse en Rotterdamse opleidingen als doorbraken naar een beter management van de gezondheidszorg. Toch wil hij de medische stad niet afschrijven voor het management: 'Belangrijk is dat in dit soort nieuwe opleidingen niet alleen maar het medisch model gehanteerd wordt. Men heeft het woord geneeskunde niet enkel maar vervangen door gezondheidkunde. Er is gekozen voor een heel andere benadering van de gezondheidszorg, zoals die is neergelegd in de basisgeschriften van deze instelling. Als ik studenten hoor zeggen dat Sociale Gezondheidskunde er toe dient om je af te zetten tegen de dokter, dan ben ik het daar niet mee eens. Het gaat ons er alleen maar om mensen professioneel op te leiden voor het gezondheidszorgbeheer, voor een ombuiging van de curatieve naar de preventieve zorg en om een academisch nivo onder de grootste professie in de gezondheidszorg, de verpleging, te schuiven.' Vorst hoopt dat de Algemene Fakuliteit ooit nog eens 'post graduate'-opleidingen voor medici, iunisten, economen etc. met interesse voor een functie in het management mag gaan verzorgen naar angelsaksisch voorbeeld. En verder zou wat hem betreft de Algemene Fakuliteit samen met de Medische Fakuliteit moeten uitgroeien tot een Health Science Center met een compleet pakket aan opleidingen voor de gezondheidszorg. De eerste uitbreidingsmogelijkheid waar al concreet aan gedacht wordt binnen de fakuliteit is een studie Geestelijke Gezondheidskunde, waarin bijvoorbeeld een opleiding tot psychotherapeut kan worden ondergebracht.

Ziekenhuis

In een reactie op de 'Structuurnota AZM' van de medische fakuliteit zegt het bestuur van de Algemene Fakuliteit onder meer dat de doelstellingen van de

universiteit, zoals neergelegd in de Basisfilosofie, erg mooi zijn, maar dat de harde realiteit verwezenlijking blijktbaar in de weg staat. Vorst wil duidelijk zijn over zijn positie: 'De discussie die nu over de akademisering en in het bijzonder over het ziekenhuis is ontstaan, is enorm emotioneel beladen. Ik vraag me af of dat de zaak wel ten goede komt. Voor mij is het duidelijk dat gezien de fase waarin we ons nu bevinden — de bezuinigingen die nu plaats vinden zijn écht nog maar het begin — er zo snel mogelijk een beslissing moet komen over de nieuwbouw, anders missen we de boot. Dat is een erg pragmatische reden, maar ik vraag me af of dat ziekenhuis van 700 bedden nu zo'n bedreiging is van de doelstellingen. Deze regio heeft natuurlijk een behoorlijk ziekenhuis nodig en ik hoop dat het er snel komt. Maar daarnaast moet je er eens hard aan gaan trekken om de samenwerking met de eerste lijn te realiseren, want daar ligt de grote uitdaging. Op dat gebied bestaat er landelijk nog helemaal geen beleidslijn, afgezien van de instituten voor huisartsgeneeskunde. Toch zul je ook daar moeten inzien dat de mogelijkheden beperkt zijn. Kruisverenigingen of GGD's kun je bijvoorbeeld niet onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van de universiteit plaatsen. Daarnaast hoop ik dat er een goede samenwerking met het Medisch Regionaal Centrum van de grond komt. Als daar gebruik van wordt gemaakt zal dat een uiterst nuttige instelling blijken te zijn om tot samenwerking met de gezondheidszorg in de regio te komen. Dat wil beslist niet zeggen dat je ook alles moet akademiseren.'

J.H.

Philipsen

(vervolg van pag. 8)

start gaat. 'Het geld is er, dus we kunnen samen met het HBO er aan beginnen.' De gewetensvraag over de toekomst van de RL beantwoordt hij krachtig. 'Je hebt twee overwegingen. Op de eerste plaats: Je moet het gewoon goed doen, en ten tweede: Om allerlei redenen is het gewoon noodzakelijk dat het een volwaardige universiteit wordt. Voor goed onderzoek en een goede bibliotheek is een grote massa nodig. Anders moet je de tent sluiten. Ook vernieuwingen zijn heel belangrijk. Wel is er nu misschien het probleem van een toenemende bureaucratisering, wellicht een teveel aan formaliteiten. Ik vind het ook jammer dat het systeem nu niet direct uitnodigt tot, wat ik zou willen noemen, docentenvreugde. Aan het contact tussen vakman en student ontbreekt het een en ander. Dat is zeker. Want een enthousiaste leraar zou zeker waarde hebben voor de student. Natuurlijk, deze kan de telefoon pakken voor vragen. Maar daarvan wordt zeer weinig gebruik gemaakt, een tekortkoming waarvan de oorzaak, trouwens, evenzeer bij de studenten is te zoeken. Ik weet niet wat het is, misschien een soort van drempelvrees.' En tenslotte: 'Met een zekere ambivalentie, dat toch wel, ga ik weg. Maar ik wil nu eenmaal graag wetenschappelijk onderzoek doen en fysiek en psychisch is dat gewoon niet te combineren met het besturen.'

S.Ritmeester.

Koning Abituriënt

(vervolg van pagina 7)

het ene en 'Natuurlijk mineraal' op een ander. Er is zelfs een merk dat zich aanprijst als 'Uitmundend door zijn grote zuiverheid'. Als consument zie je dan door het water de bron niet meer, maar gelukkig brengt de consumentenbond klaarheid in deze troebele uitlatingen. Een vergelijkend onderzoek wijst uit dat het mineraalgehalte van 'Spa reine' toch heel laag is, maar dat het natuurlijk mineraalwater 'Vichy' een zeer hoog gehalte mineraal heeft en dus als zeer goed' gekenschetst kan worden. Het blad 'Le Monde' kijkt en vergelijkt ieder jaar in een speciaal nummer 'Le Monde de l'éducation' het onderwijsaanbod in Frankrijk. Of er nou ieder jaar een soort driesterren-faculteit uitgeroepen zouden moeten worden is de vraag. Er hoeft ook geen gouden ivoren toren te worden uitgereikt aan de beste faculteit of instelling. Toch zou een beetje vergelijken een stap in de goede richting zijn. Zeker met het vooruitzicht dat 's lands grootste onderwijskruideniers op de kleintjes gaan letten en hun kwaliteit niet onder stoelen of banken zullen schuiven. De RVAWO (Raad van Voorlichtingsambtenaren Wetenschappelijk Onderwijs) is al enige tijd geleden begonnen om over iets dergelijks te denken. Maar het is de vraag of concurrenten onder elkaar (gezien hun uitlatingen in KU nieuws) dat in dit stadium tot een goed einde brengen. Misschien iets voor de Universitaire Pers?

Een paar keer per jaar een 'Onderwijs consument' voor koning klant van het wetenschappelijk onderwijs. Voeg daarbij goede inhoudelijke informatie over de studie van de instellingen en de potentiële student is een beetje beter in staat om een overwogen beslissing te nemen. Studentenverving, actieve voorlichting, gericht informeren, of hoe je het ook noemt, wanneer voorlichtingspuntje bij informatiepaaltje komt gaat het maar om één ding: de kwaliteit van het product (in dit geval de studie) zelf. Van doublé kun je nou eenmaal geen goud maken, zelfs niet met behulp van een reclameburo.

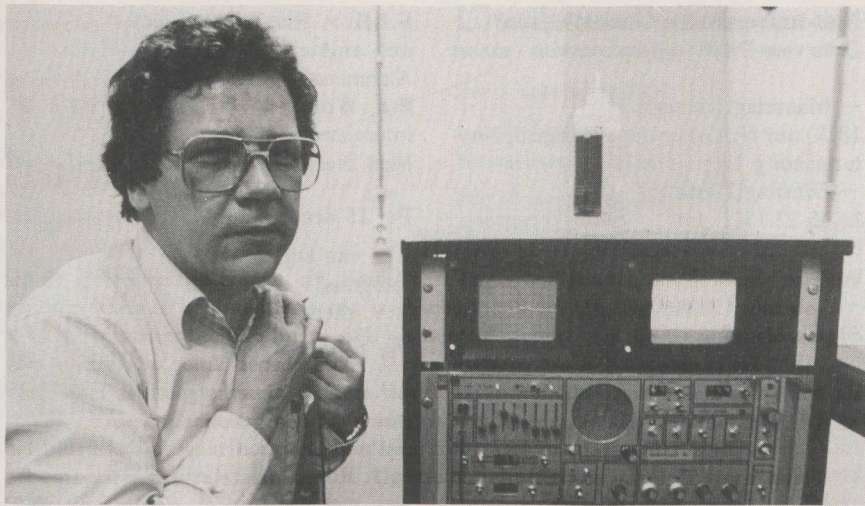
Dienst Voorlichting
Ton Brouns

NSEM terug van weggeweest

De Nieuwe Studenten Eenheid Maastricht, de in december opgedoekte studentengroepering, is weer in het leven geroepen. De herrezen organisatie gaat zich voortaan duidelijker als politieke partij profileren en samen met andere studentengroeperingen deelnemen in het Studentent Overlegorgaan Maastricht (SOM). De nieuwe NSEM is uit vrijwel dezelfde leden samengesteld als de oude. Het SOM werd op 2 december geboren uit een diepgaand meningsverschil over de identiteit van de NSEM. Vooral de oudere garde vond dat de groep een duidelijk politiek profiel moest krijgen, omdat dat in de lijn van de feitelijke ontwikkeling lag. Daar tegenover stond de stroming die vond dat de oorspronkelijke functie van informatie- en overlegplatform voor studenten, die bestuurlijk actief zijn, in ere hersteld moest worden.

De laatste richting won het pleit en begon te werken aan de opzet van het SOM. Daarbij voelde men echter de noodzaak van een politiek geprofileerde groepering om de rol van de NSEM over te nemen en het SOM-overleg inhoud te geven. In een verzoenende bui riepen de SOM-mensen de NSEM weer in het leven. De groep NSEM-leden die in december een nederlaag leed, is inderdaad tot de heropgerichte groepering teruggekeerd. Iedereen is dus aan zijn trekken gekomen: de NSEM-leden die een politieke kleur wilden en de SOM-oprichters die een platform voor studenten wilden. Behalve de NSEM zijn in het SOM-overleg ook groeperingen als Lucifer en de studievereniging Agora te verwachten.

J.H.

Promovendus Arnold Hoeks onderwerpt zichzelf aan ultrasoon onderzoek

Ultrageluid: Patiëntvriendelijke onderzoeksmethode

Voor veel wetenschappelijk werk gaat de bekende zegswijze op dat ze voor 99% uit transpiratie bestaat en voor 1% uit inspiratie. Veel resultaten worden pas na jarenlang ploeteren bereikt en de tijd van de solo-uitvinder zoals Edison of Archimedes is ook allang voorbij; tegenwoordig wordt veelal in researchgroepen gewerkt die weer gebruik maken van resultaten van andere onderzoeken. Daardoor halen de meeste wetenschappelijke ontdekkingen de T.V niet, en behalen ze geen plaatsje op de voorpagina van de krant, maar vinden hun weg naar de vaktijdschriften of resulteren soms in een proefschrift. Tot deze laatste categorie kan men het werk van Arnold Hoeks rekenen, niet spectaculair, maar wel een belangrijke stap vooruit.

Het proefschrift dat hij op 5 maart zal verdedigen heeft de naam meegekregen: 'On the development of a multigate pulsed-Dopplersystem with serial dataprocessing', maar wat betekent deze hele mond vol, waar gaat het nu eigenlijk over? Arnold Hoeks: : 'Pulsed-Doppler systemen bieden de mogelijkheid om met behulp van ultrageluid bepaalde informatie te krijgen over wat er zich binnen in het menselijk lichaam afspeelt zonder dat de patiënt daarvoor geopereerd hoeft te worden of een injectie of iets dergelijks hoeft te krijgen. Ultrageluid is een soort mechanische trilling die volstrekt onschadelijk is voor de patiënt, en je kunt daarom het onderzoek ook net zo vaak doen als je maar wilt, in tegenstelling tot bijvoorbeeld een röntgenonderzoek, waarbij weliswaar meestal ook niet geprikt of gesneden hoeft te worden,

Werking

Ultrageluid is een onhoorbare geluidstrilling die met behulp van een zogenaamde transducer of omzetter in het lichaam wordt gezonden. Deze geluidstrilling botst onderweg tegen allerlei weefsels en structuren, zoals spieren, bloedvaten en organen, die allemaal een gedeelte van de geluidstrilling terugkaatsen naar de transducer, die deze echo's weer opvangt en omzet in een elektrisch signaal. De eigenschappen van de weefsels hebben invloed op de hoeveelheid gereflecteerd ultrageluid en de plaats onder de huid bepaald hoe lang het duurt voordat er iets terugkomt. Door al deze gegevens te combineren is het mogelijk iets te zeggen over de plaats, de afmeting en de soort van het weefsel of orgaan. Pulsed-Doppler biedt daarbij ook nog de mogelijkheid om de snelheid van bewegende structuren in het lichaam te meten, zoals het bloed in de slagaders.

Pulsed-Doppler systemen kunnen dus informatie verstrekken over de plaats, de afmetingen en de toestand van een bloedvat en de snelheid van het bloed wat in zo'n vat stroomt. Door ziekteprocessen kunnen dit soort gegevens andere waarden krijgen, waardoor het mogelijk is het ziekteproces op het spoor te komen.

maar dat door de aard van de gebruikte straling toch belastend is voor de patient. Pulsed-Doppler systemen zijn speciaal geschikt om gegevens te verkrijgen over de bloedsomloop en de toestand van de bloedvaten.'

Bestonden dat soort apparaten tot nu toe dan nog niet?

Men heeft op enkele plaatsen elders in de wereld, o.a. in Frankrijk wel pogingen gedaan om zulke systemen te bouwen, maar door allerlei technische onvolkomenheden en natuurkundige wetten waarmee je te maken krijgt, heeft dat eigenlijk nooit een goed werkend apparaat opgeleverd. Het proefschrift houdt zich vooral bezig met de beschrijving hoe je een heleboel bewerkingen van de signalen die door middel van dat ultrageluid uit het menselijk lichaam terugkomen, op een slimme manier door één en dezelfde schakeling kunt laten doen, waardoor de resultaten niet alleen betrouwbaarder en nauwkeuriger zijn geworden, maar ook de registratiemogelijkheden zijn uitgebreid.

Heeft jouw werk nu directe gevolgen voor de patiënten in het ziekenhuis?

Deze apparaten zijn enerzijds te kostbaar en anderzijds te gecompliceerd om ooit eenzelfde plaats in te nemen als een ECG-apparaat, dus ik denk dat deze apparatuur enkel in bijvoorbeeld academische ziekenhuizen en gespecialiseerde onderzoeksinstituten terecht zal komen. We hopen echter door de metingen en onderzoeken die daar gedaan worden in het algemeen meer te weten te komen over bijvoorbeeld atherosclerose, het vernauwen en dichtslibben van bloedvaten waardoor een hartinfarct of hersenbeschadiging kan ontstaan, en vooral hoe je zulk soort aandoeningen in een vroeg stadium kunt ontdekken. In het Vaatlaboratorium van Annadal staat nu al zo'n drie jaar ons allereerste systeem, waarmee, ondanks de beperkte mogelijkheden, erg interessante resultaten behaald zijn. Met de nieuwere versie, waarover mijn boekje in het bijzonder gaat, wordt in onze groep onderzoek gedaan op de halsslagaders, en de eerste resultaten geven goede hoop dat we zo meer inzicht verkrijgen in het ontstaan van afwijkingen op die plaats en het vroegtijdig opsporen en bestrijden ervan.

K.R.

Buro Onderwijs FdG

Voortgangstoets

De eerstvolgende voortgangstoets van de FdG wordt afgenomen op VRIJDAG 5 MAART 1982 van (exact) 09.00 uur tot (uiterlijk) 13.00 uur. Zie ook het algemeen publikatiebord bij het Buro Onderwijs FdG/Hoofdgebouw.

De verdeling van de jaarklassen over de diverse lokaties is:

eerste jaars studenten
tweede jaars studenten
derde jaars studenten
zesde jaars studenten:
Sporthal 'De Heeg'
Roserije 500
Maastricht

vijfde jaars studenten:
Buurtcentrum 'De Boeckel'
Roserije 410
Maastricht

vierde jaars studenten:
'Berchman's Sociëteit'
Bredestraat 19
Maastricht

Algemeen

Seminar

De toegankelijkheid van het ziekenhuis

Seminar over de relatie tussen architectuur en gezondheidszorgvoorzieningen.

'Het ziekenhuis in de stad', 'Opname in ziekenhuis, opvang patiënt en familie' en 'Toegankelijkheid en ontoegankelijkheid van het ziekenhuis voor de klinische patiënt en zijn familie'.

Dit zijn de drie hoofdthema's van een seminar dat op 1, 2 en 3 april gehouden wordt in het kader van het post-hoger onderwijs van de RL.

Bouwkundigen, medici en gedragswetenschappers komen in april van gedachten wisselen over de relatie tussen architectuur en gezondheidszorgvoorzieningen. Onderwerp van gesprek is de relatie tussen architectuur en het Algemeen Ziekenhuis.

Voor informatie over dit seminar - 'De toegankelijkheid van het ziekenhuis' - kan men zich wenden tot de coördinator p.h.o. van de RL: mw. drs. F. Hein, tst. 234 of 232.

Niet-universitaire Geneeswijzen

Data voor 'NUG'-bijeenkomsten - maart

- Maandag 1 maart:
18.30 uur NUG-kerngroep, Ingrid, Neptunushof g 1

- Dinsdag 2 maart:
11.45-12.15 uur NUG-kerngroep, NSEM-kamer 3e verdieping/hoofdgebouw

- Dinsdag 2 maart:
20.00 uur lezing antroposofische geneeskunst door Dr. Mees, Koepelkerkzaal hoek Scharnerweg en Heerderweg

- Maandag 8 maart:
13.30 uur NUG-onderwijsgroep, Kokokroeg

- Maandag 8 maart:
15.30 uur NUG-tutorenonverleg, Kokokroeg

- Maandag 8 maart:
16.00-18.00 uur NUG-onderwijsgroepen, Kokokroeg

- Dinsdag 9 maart:
11.45-13.15 uur NUG-kerngroep, NSEM-kamer 3e verdieping hoofdgebouw

- Dinsdag 9 maart:
20.00 uur lezing antroposofische geneeskunst door Dr. Mees, Koepelkerkzaal

- Donderdag 11 maart:
20.00 uur antroposofisch gezondheidscentrum Maastricht in oprichting, filmzaal hoofdgebouw

- Dinsdag 16 maart:
11.45-13.15 NUG-kerngroep, NSEM-kamer 3e verdieping hoofdgebouw

- Maandag 29 maart:
13.30 NUG-onderwijsgroepen, kroeg

- Maandag 29 maart:
15.30 NUG-tutorenonverleg, kroeg

- Maandag 29 maart:
16.00-18.00 uur NUG-onderwijsgroepen, kroeg.

Personele Zaken

In dienst

Per 1 december 1981

H.C.W. de Veth
wet. medewerker
Gezondheidszorgonderzoek;
C.P.M. Reutelingsperger
wet. ambtenaar
Biochemie;
mw. W.H.A.M. Poolen-Lendemeijer
secretaresse
Voorlichting;
J.J. Schrijen
medew. wetenschapsbeleid
Planning, Org. en Bedr. ontwikkeling;
F.H. Palm
adm. medewerker (tijd)
Personele Zaken;

E.J.H. v. Rhede v.d. Kloot
wet. ambtenaar
Algemene Heelkunde;
P.A. Wolf
interviewer (tijd)
Med. Sociologie

Per 15 december 1981

J.K. van Dijk
fotograaf
A.V.-dienst

Per 1 januari 1982

J.P. Balkema
wet. medewerker
Nederlands Recht
M.J. Haveman
wet. medewerker
Epidemiologie
C. Flinterman
wet. medewerker
Nederlands Recht
E.A.J. Sprokkel
assistent secretaris CvB
Alg. en Jur. Zaken
F.F.H. Rutten
hoogleraar
Ec. v.d. Gezondh. zorg
H. v.d. Beld
wet. medewerker
Medische Ethiek
W.H.G. Hoenjet
technicus (tijd)
Dienst Informatieverwerking
mw. E.J.M.I. Wolfs
bibliotheekmedew. 0.5.
Bibliotheek
J.H. Callemeijn
diervorzorger (tijd)
Proefdiervoorzieningen
mw. E.P.M. v.d. Linden-v.d. Boezem
analiste
Pathologie
mw. M.D.D. Bovens-Swinnen
adm. medewerkster (tijd)
O & O
J.H.J. Pater
wet. medewerker
Anatomie/Embryologie
C.G.M.I. Baeten
wet. ambtenaar
Anatomie
mw. C.J. Du Pon
wet. ambtenaar
Verplegingswetenschap
mw. M.A.T.M. van Tulder
interviewster (tijd)
Med. Sociologie
P.B.L. Stegeman
wet. ambtenaar
Keel-, Neus-, Oorheelkunde
J.H.G. Hoenjet
laborant (tijd)
Med. Microbiologie
R. Bambang Oetomo
wet. medewerker
Beleidswetenschap

H.M.P. Peeters
 wet. ambtenaar
 Kl. Neurofysiologie
 mw. V.M.W. Schreurs
 interviewster (tijd)
 Med. Sociologie
 mw. M.M.L. Koekkelkoren
 onderzoeksassistente 0.8 (tijd)
 Dek. Algemene Faculteit
 F.T.L. Bongers
 analist (tijd)
 Med. Microbiologie
 mw. H. Hazen
 bibliotheekmedewerkster
 Bibliotheek
 J. Vandenboorn
 medew. faktuurbehandeling
 Financiële Zaken
 mw. Endert
 analiste
 Med. Microbiologie
 mw. Y. van Leeuwen
 wet. medewerker (tijd)
 O & O
 mw. M. Sprooten
 wet. medewerker (tijd)
 O & O

Per 15 januari 1982

wm. M. In de Braekt-Crutzen
 adm. medewerkster 0.7
 Huisartsgeneeskunde
 mw. M.C. Gerretsen-Swen
 wet. ambtenaar (tijd)
 Med. Psychologie
 E. v.d. Meulen
 Hoofd Onderwijszaken
 Algemene Faculteit

Per 1 februari 1982

G.J. Ritmeester
 redakteur 0.5
 Voorlichting
 G.R. de Groot
 wet. medewerker
 Nederlands Recht
 P.J. v.d. Kooij
 medew. Formatie-zaken
 Personele Zaken
 G.J. Post
 wet. ambtenaar
 O & O
 mw. A.M.A.P. Hanssen
 bibliotheekmedew. (tijd)
 Bibliotheek
 mw. J.M. Langendoen
 adm. medew. 0.4. (tijd)
 Med. Psychologie
 mw. W.M.E.A. Segers
 adm. medewerkster (tijd) 0.5
 Personele Zaken
 mw. H.J.M. Frankort-Muijs
 analiste (tijd)
 Med. Microbiologie

Uit dienst

Per 1 december 1981

J.A.G. Meijers
 Huisartsgeneeskunde

Per 15 december 1981

mw. H.M.J. Schurgers-Strijkers
 Med. Psychologie

Per 1 januari 1982

mw. M.F.H. Daniëls-Bruggeman
 Fysiologie
 H.G. Peltenburg
 Neurologie
 J.G.H. Tans
 adviseur CvB
 H.M.J. v.d. Heuvel
 Med. Microbiologie
 mw. A.A.J.S. Dingjan
 Fysiologie
 P.H.M.J. van Caldenborgh
 Dek. Algemene Faculteit
 mw. A.T. de Bruijn-Kofman
 Med. Psychologie
 F.H. Ploegaert
 Fysiologie
 M.C. Westermann
 Dek. Algemene Faculteit
 L.P. de Witte
 U-Raad
 J.W.H. Jongen
 Civiele Zaken
 mw. A.A.V.J. Vincken-Lensing
 Financiële Zaken
 J. Zuidweg
 O & O
 W.A.J. Meulders
 Huisartsgeneeskunde

Per 1 februari 1982

R.J.J.E.T. Starmans
 U-Raad

Per 15 februari 1982

mw. S.Y. Haex-Hiert
 Personele Zaken

Interne mutaties

Per 1 december 1981

J.P. Sweets
 van Financiële Zaken (tijd)
 naar Dek. Medische Faculteit (tijd)

Per 1 januari 1982

mw. M.B. Habets-Jongen
 van Med. Microbiologie
 naar Biochemie
 mw. M.L.M. Coninx
 van Verplegingswetenschap
 naar Nederlands Recht

Algemene Faculteit

External review committee sociale gezondheidkunde

De 'External Review Committee' (ERC) voor de studierichting Sociale Gezondheidskunde komt van 10 t/m 12 maart voor de eerste maal bijeen. Deze commissie – waarin zitting hebben deskundigen van buiten de RL – is door het bestuur van de AF ingesteld op verzoek van de Academische Raad en de minister van O & W. De ERC speelt een rol bij de adviesprocedure die moet leiden tot opnemen van de studierichting in het Academisch Statuut en heeft verder een taak bij het ontwikkelen van de studierichting intern. Zij zal in het algemeen het perspectief aangeven op de waarde, het niveau en de ontwikkeling van de studieprogramma's en daarbij aandacht vestigen op mogelijke probleemsituaties. Het programma van de drie zittingsdagen voorziet in ontmoetingen van de ERC met faculteitsbestuur en faculteitsraad van de AF, met studenten, met de onderwijscommissie en de examencommissie en de projectgroep evaluatietechnieken en met vertegenwoordigers van de capaciteitsgroepen.

De samenstelling van de ERC
 dr. J. Blanpain, directeur van het Centrum voor Ziekenhuiswetenschap van de Katholieke Universiteit Leuven, voorzitter;
 dr. J. Bremer, hoogleraar medische psychologie, Rijksuniversiteit Limburg;
 dr. D. Hall, retired regional officer of nursing, WHO, Copenhagen;
 dr. J. de Kock van Leeuwen, senior-consulent van Organisatie-adviesbureau Van de Bunt, Amsterdam;
 dr. J. Kuiper, directeur Instituut Sociale Geneeskunde, Vrije Universiteit Amsterdam;
 dr. J. Moll, hoogleraar Anatomie, Erasmus Universiteit Rotterdam, voorzitter Voorbereidingscommissie studierichting Algemene Gezondheidszorg te Rotterdam;
 J. von Nordheim, inspectrice verpleegkundige en verzorgende beroepen bij de Geneeskundige Hoofdinspectie van de Volksgezondheid;
 M. van Overbeek, inspectrice van het Hoger Sociaal Pedagogisch Onderwijs, richting hogere gezondheidszorgopleidingen;
 dr. L. van Parijs, adviseur Gezondheidsopvoeding, Informatiecentrum voor Gezondheidsopvoeding, Landsbond der Christelijke Mutualiteiten, Brussel;
 dr. S. Simonds, professor of Health Education and Director, Health Education Program, University of Michigan;
 dr. H. Tiddens, buitengewoon hoogleraar organisatie van de gezondheidszorg, Katholieke Hogeschool Tilburg.

Studenteneklesia

Consumisme

Zo noemt de Italiaanse schrijver-filmer Pier Paolo Pasolini de geestelijke situatie van onze tijd. Deze nieuwe cultuur is de volmaakte en onverbidde onderdrukking van iedere 'existentiële onvoorwaardelijkheid'.

Het is de belangrijkste verandering in Europa sinds de tweede wereldoorlog. Hoezeer dit consumisme doordringt in de beleving en de taal van mensen beschrijft Dotorhee Sölle in haar werk.

Het is 'de volmaakte onderdrukking van wat vroeger ooit ziel genoemd werd'. In een scherpe analyse schetst zij hoe deze anonieme macht ons bewustzijn doordringt: niet met geweld, maar 'soft' als T.V.-reklame. Het maakt mensen 'ziel-loos'. Ieder is inwisselbaar in deze samenleving, uniekheid wordt niet op prijs gesteld. Vandaar het massaal voorkomen van nieuwe vage neuroses als identiteitscrisis, ongemotiveerdheid, depressie en diepe twijfel aan zichzelf.

Omdat dit thema centraal staat in de komende vieringen hier enkele citaten uit haar boek: Kies het leven (1980, Ten Have b.v. Baarn)

Consumisme betekent dat onophoudelijk mijn ogen worden beledigd, mijn oren verstopt, mijn handen beroofd van hun creativiteit. Mijn betrekkingen met andere mensen gaan gehoorzamen aan wetten waar vroegere generaties geen idee van hadden. Als alles wordt gemeen en uitgedrukt in hebben, rest ons geen tijd, geen energie en geen taal voor het zijn met elkaar.

Geloven betekent vechten tegen het heersende cynisme, weerstand bieden.

Mijzelf ontbreekt momenteel de tijd voor meer groepen, maar wie het initiatief van zo'n 'lees-studie-praat-groep' wil nemen, is van harte welkom op Tafelstraat 13.

De vieringen waarin aandacht besteed wordt aan dit thema zijn:

14 maart a.s.: 'De doodmakende cultuur van het consumisme'

28 maart a.s.: 'Opstanding en opstand' of 'Kies het Leven' (titel van een boek) Beide thema's uit de serie: 'Verhalen op Leven en Dood'.

14 maart is de dienst om 12.00 uur in de crypte van de Zrs. Repatricen, Witmakersstraat 14.

28 maart om 12.00 uur in de kapel van de Zrs. Repatricen, Kapoenstraat 23.

De *Orchis Militaris* (soldaatorchis) komt nog op enkele kalkgraslanden voor. (Foto Natuurhistorisch Museum)

Kalkgraslanden in Zuid Limburg

Kalkgraslanden zijn in wezen cultuurhistorische fenomenen, ontstaat doordat de mens enkele duizenden jaren geleden hellingbossen kapte, en de zo gecreëerde open plekken gebruikte om primitieve landbouw op te bedrijven. Op deze gronden groeide een levendige en dichte vegetatie van overgewaaide planten, mossen en kruiden uit natuurlijke open groeiplaatsen waar het gesteente dicht aan de oppervlakte lag (bv. rotsen).

Sedert de Middeleeuwen komen kalkgraslanden in heel Noord-West Europa over grote oppervlakten in heuvelachtige gebieden waar kalk in de bodem zit voor. De Zuid-Limburgse kalkgraslanden bevinden zich aan de rand van dit verspreidingsgebied. Ze zijn voor veel plantensoorten de meest noordelijke groeiplaats en daarom een uniek botanisch voor ons land.

Alhoewel dit oecosysteem van bodem, klimaat, vegetatie en menselijke en

dierlijke invloeden zich eeuwenlang heeft kunnen handhaven en zelfs versterken, staan de Limburgse kalkgraslanden de laatste decennia aan een bedreiging bloot: De moderne landbouwbedrijfsvoering met zijn mechanisatie en kunstbemesting veranderde ze in hoogproductief gras- of akkerland, waarop de oorspronkelijke vegetatie niet kon gedijen. Bezorgd over de snelle achteruitgang verklaarde men inmiddels een aantal restanten van de kalkgraslanden tot natuurmonument. Het zal van het beheer daarvan afhangen, of deze stukken in de toekomst de kalkgraslandcultuur voor Nederland veilig kunnen stellen. Op dat beheer ligt de nadruk van een populair-wetenschappelijke tentoonstelling, samengesteld door Marionne van de Klashorst, die tot half maart in het Natuurhistorisch Museum aan het Bosquetplein staat opgesteld.

Architect Peutz in Bonnevanten

Tot eind maart presenteert het Bonnevantenmuseum een overzichtstentoonstelling van het omvangrijke architectonische werk van Frits Peutz (1896-1974). Alhoewel Peutz niet tot de belangwekkende, internationaal erkende architecten kan worden gerekend, is zijn betekenis voor Zuid-Limburg niet gering. Zijn werkterrein lag hier. Hij ontwierp in zijn 50-jarige loopbaan talloze scholen, woonhuizen, kerken, openbare gebouwen en winkels en heeft op die manier sterk zijn stempel gedrukt op de hedendaagse woonom-

geving in Zuid-Limburg en met name Heerlen. Tot Peutz' bekendere gebouwen behoren onder meer het Retraitehuis en het Modehuis Schunck in Heerlen (1933), het Heerlense Raadhuis (1936-1942), de Royalbioskoop en de Schouwburg (1949) te Heerlen.

Peutz werkte in een tijd waarin de moderne beweging de wereld van de architectuur grotendeels bepaalde en waarin afgerekend werd met alle historische ballast. Hij noemde die moderne beweging modernistisch en bekritiseerde haar om de breuk met de histo-

rie. Zijn eigen ontwikkeling was er een van langzame verdieping waarin hij juist inspiratie putte uit de historische verworvenheden.

Peutz' benadering van het vak was in zijn tijd uniek en onafhankelijk in haar klassieke gerichtheid, zijn ondogmatische architectuuropvatting en de wijze waarop hij daaraan expressie gaf.

Een werkgroep van de Technische Hogeschool te Eindhoven stelde deze expositie samen en een uitgebreide catalogus begeleidt het tentoongestelde.

De winter door:

Het is ondoenlijk om een uitputtend en systematisch overzicht te verschaffen van de vele bouwstijlen die elkaar de afgelopen eeuw in sneltreinvaart zijn opgevolgd. Als men er al een rode draad in wil herkennen, dan kan dat weinig anders zijn dan de alsmaar terugkerende georiënteerdheid op de bouwpatronen uit de Klassieke Oudheid; de ene keer als bron van inspiratie, de andere keer als klakkeloze imitatie. Toch kon de (neo)-klassieke revival lang niet altijd de behoeften van de gecompliceerde en drukke modern-industriële maatschappij dekken en ontstond er een wildgroei van allerlei stedenbouwkundige stromingen die de nadruk legden op soberheid en functionalisme. Het zijn uitgerekend deze stromingen die in hun ongebreidelde bouwdrang het karakter van veel Nederlandse steden hebben bepaald.

Eén maal heeft Nederland deze eeuw in architectonisch opzicht een voortrekkersrol gespeeld. Dat was toen een aantal jonge architecten (o.a. Rietveld en Oud), geïnspireerd door het kubistische werk van de Amerikaan Wright, zich samen met de schilder Piet Mondriaan verenigde in 'De Stijl' beweging. Aan het einde van de Eerste Wereldoorlog representeerde 'De Stijl' de meest vooruitstrevende ideeën binnen de Europese architectuur. Haar geometrische ontwerpen, gebaseerd op Mondriaans principe van het equilibrium bereikt door een evenwicht van ongelijke maar gelijkwaardige tegenstellingen, hadden een absolute invloed op zoveel buitenlandse architecten dat de stroming snel internationaal werd en tot het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog grote invloed bleef uitoefenen op de westerse architectuur (Das Bauhaus, Le Corbusier).

De geschiedenis van de twintigste-eeuwse bouwkunst in Nederland is in

wezen die van de Nederlandse steden. Daarover start het **Studium Generale** de donderdagen 4 en 11 maart een **vierluik**.

Het zijn boze tijden in Frankrijk; het land is uitgemergeld door de Spaanse Successieoorlog en op het platteland heerst armoede en ontredde, terwijl de belastingen steeds weer worden opgevoerd. Hongersnoden en epidemieën wisselen elkaar af en de winter van 1708/1709 eist alleen al in Parijs 24000 doden ten gevolge van honger en kou. Het volk is overgeleverd aan de willekeur en het winstbejag van de woekeraars en speculanten die aan het hof baden in weelde. In deze kringen speelt het toneelstuk 'Turcaret' van **Alain-René Lesage**, dat het Amsterdamse **Publiektheater** 10 en 11 maart in de Stadsschouwburg opvoert.

Lesage schildert de relaties tussen mensen die als enige levensdoel het vergaren van geld kennen. Ze zien zichzelf en elkaar als vlees geworden muntstukken en waardepapieren en zijn voor elkaar slechts interessant wanneer de investering wat oplevert. 'Turcaret' verdween na de première in 1709 al snel van de Franse podia omdat de malafide bovenlaag in deze satirische komedie haar praktijken aan de kaak gesteld zag. In Nederland is het stuk nooit eerder opgevoerd.

Studium Generale

Programma seksualiteit

dinsdag 2 maart:

De geschiedenis van het denken over seksualiteit, Wim van Doren, Filosofisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Utrecht.

De geschiedenis van de seksuele revolutie in Nederland, Dick de Groot, P.S.V.G. te Den Haag.

dinsdag 9 maart:

De seksualiteit van de vrouw, Willeke Bezemer, Rutgersstichting te Eindhoven.

dinsdag 16 maart:

Niet alledaagse vormen van seksueel gedrag, Lex van Naerssen, Instituut voor Klinische Psychologie en Per-

soonlijkhedenleer, Rijksuniversiteit te Utrecht.

Zedelijkheidswetgeving, E. Brongersma.

Programma architectuur

donderdag 4 maart:

Normen en vormen in de Nederlandse Architectuur sinds 1900.

donderdag 11 maart:

Traditie en Modernisme in de Nederlandse Architectuur sinds 1900.

Voor alle avonden geldt (tenzij anders vermeld):

Plaats: Aula van de Rijksuniversiteit Limburg Tongersestraat 53, Maastricht

Aanvang: 20.00 uur

Toegang: gratis (uitgezonderd literaire avonden en concerten)

Het programma is voor iedereen toegankelijk.

Agenda:

Stadsschouwburg

Dinsdag 9 maart om 20.00 uur: Het cabaret Sieto en Marijke Hoving met 'Tranen met tuiten'.

Woensdag 10 en donderdag 11 maart om 20.00 uur: 'Turcaret' van Alain René Lesage door het Publiektheater.

Staargebouw

Zaterdag 6 maart om 20.00 uur: Het Brabants Orkest onder leiding van Lucas Vis met werken van Gilse, Bach en Brückner. Soliste: Theodora Geraerts, viool.

Natuurhistorisch Museum

Tot 15 maart: Tentoonstelling 'Kalkgraslanden'.

Bonnefantennmuseum

Tot 26 maart: Expositie over het werk van Architect F. Peutz.

ACHTEROM IS 'T KERMS

LO I

Het Lokatieoverleg van het BMC (LO in de volksmond) heeft alle reden om in haar vuistje te lachen.

Een tijd geleden liet het LO aan de diensten BTD en CZ weten dat het geen snars voelde voor een 'kerncentrale-omheining' om het BMC. Desondanks kwam er een bijna twee meter hoog hekwerk, verschenen er drie (!) slagbomen en werden er automatisch-open-en-dichtgaande-poorten geïnstalleerd. (Zie ook de achterpagina van Observant nr. 1). Het LO had er verder grote moeite mee dat - bij brand - de poorten automatisch (dwz elektrisch) open gaan en niet door middel van handbediening. Het LO was dan ook brandend nieuwsgierig naar de wijze waarop een en ander zou functioneren bij een calamiteit.

Bij een - vals - alarm was het dan zover. (Bij één van de vorige valse alarmen kon de brandweerauto niet eens binnen!). Tot grote verwondering van alles wat LO-minded is, gingen de poorten inderdaad automatisch open. met groot leedvermaak werd even later gekonstateerd dat desondanks toch niemand de poort uit kon: **De slagbomen klapten namelijk naar beneden.** Het wachten is nu op 't volgende alarm. Tot die tijd blijven de poorten - veiligheidshalve - open, de slagbomen dicht en de dieven binnen.

LO II

Een ander staaltje van ambtelijke humor levert de tunnel tussen ziekenhuis Annadal en het BMC. (Die tunnel is aangelegd voor RL-personeel dat heen en weer pendelt tussen Annadal en BMC en om ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek ziekenhuispatiënten te vervoeren naar het BMC).

Volgens het diensthoofd CZ kon die tunnel niet gewoon open blijven. In het kader van het grote BOEVENPLAN mocht de tunnel alleen toegankelijk zijn voor gescreend BMC-personeel-met-een-pasje. Er kwam dus - tegen de wens van het LO - een afsluiting, alleen te openen met daartoe speciaal gefabriceerde magneetkaarten. (Dat de deur ook open ging met een stuk karton en met een ordinaire betaalpasje, wisten natuurlijk alleen LO'ers). Met veel moeite lukte het het LO een redelijke pasjesregeling erdoor te krijgen, zodat men ook inderdaad van de tunnel gebruik kon blijven maken.

Wat stond er nu in de laatste week van januari ineens op het grote bord bij de

BMC-ingang? Jazeker: 'Voortaan is de tunnel naar Annadal gewoon open van 8.00 tot 20.00 uur!'

Mannen

Het Masculinistisch Front heeft na jarenlange zwijgzaamheid een reden gevonden om in de openbaarheid te treden. In een brief aan 'onze' staatssecretaris d'Ancona spreekt het Front zijn afschuw uit over het publiceren van MensOnvriendelijkheden van broeder Komrij in - 'het blad van de Rijksuniversiteit van Limburg' -. Dat er acties beraamd worden blijkt uit het citaat afkomstig uit een brief van de Masculinistische AksieGroepen Organisatie (MAGO) aan haar geledingen: 'Stellig heeft de Aksie die wij plannen best wel wat input nodig, om de impact korrekt af te handelen. Aksiegroep 'Het Rose Stokje' wenste in een combine met de Nieuwe Sittardse Extreem-Masculinisten (NSEM) en de groep 'Het Grijze Puntje' een manifestatie te plegen in het bolwerk van paternalisties denken aan de RL, de ruimte waar de UR vergadert. Maar zulks moeten we ten sterkste ontraden. Het is best te begrijpen dat 'Het Rose Stokje' een stokje wil steken voor datgeen waarvan 'Het Grijze Puntje' zo'n punt maakt: De verkrachting van onze feministiese zusters door G. Komrij in het blad Theezeef, overigens van een bedenkelijk laag allooi.

Is het niet erg genoeg dat mannen uit onze praatgroep op straat de uitdrukkingen 'sijsjeslijmer' en 'non-macho' krijgen nageroepen, om nog maar te zwijgen van de best wel onwelvoegelijke kreet 'Hee, ouwe lul!'

Ook Gerrit (Komrij, red.) zal zich best wel wat op zijn pik getrapt gevoeld hebben. En dat mag hij best in de groep gooien, maar niet in zo'n Theezeef (wat zeef die nou eigenlijk).

Een uitlating aan het feministies adres als 'Onwelriekende Gleuvenbrigade' mag dan door ons Front best gepareerd worden met iets als 'Penetrant PiemelPeloton' want beide uitlatingen kunnen gewoon niet.

Nou, we zullen dus met onze aksies doorgaan tot we bij het gaatje zijn, en, mannen: we houden onze poot (?) stijf.'

Wel, het moge duidelijk zijn: het rommelt danig binnen het Masculinistisch Front. De bebaarde geitewollensokkenclub zal nog van zich laten spreken, en terecht. Want wat het Kokoclubblad in het laatste nummer gepresteerd heeft (zelfs al was het werkelijk om kopij te verzamelen) kon écht gewoon niet.

Wees lief voor het proefdier (vervolg)

Eén van de laatste activiteiten van Minister Pais is geweest het uitbrengen van een rapport over dierproeven aan instellingen van wetenschappelijk onderwijs, over het jaar 1980. De gegevens hebben betrekking op het doel van de proef en zijn ingedeeld op de aard van de proef en het daarmee gepaard gaande ongerief, een tamelijk eufemistische uitdrukking, als je de beschrijving van de ingrepen eens bekijkt. In totaal zijn er in dat jaar zo'n half miljoen proefdieren verbruikt, waarvan ongeveer 220.000 muizen, 130.000 ratten, 36.000 vissen en verder nog enkele duizenden andere zoogdieren, vogels, reptielen en ander diervolk. Onze eigen RL neemt met ruim 14.000 muizen en 7.500 ratten een niet onbelangrijk deel voor zijn rekening. Daar staat tegenover dat we maar 11 andere zoogdieren en eveneens 11 vogels aan de wetenschap hebben opgeofferd; je zou haast denken dat dat laatste iets met carnaval te maken gehad heeft. Die categorie komt echter niet voor in het overzicht; wel geeft het overzicht aan dat er zo'n 2500 ratten zijn gebruikt om een vraagstelling te beantwoorden op het gebied van hart- en vaatziekten, ruim 4000 voor orgaantransplantaties en 1000 voor andere vraagstellingen.

Wat versta je nu onder ongerief? Knellende schoenen, een eksterroog, hoofdpijn, herrie makende burens, allemaal ongerief. Mate van ongerief nr. 2 voor een proefdier: Proef waarbij het dier zonder voorafgaande handeling wordt gedood uitsluitend ter verkrijging van organen of bloed. Of anders ongerief nr. 5: Proef waarbij de bewegingsvrijheid, langer dan enkele uren per dag, wordt beperkt door kraag, stofwisselingskooi, fixatiestoel/kooi of andere. Bij een mens zou Amnesty onmiddellijk over marteling spreken, voor een dier is het gelukkig slechts ongeriefelijk. Wat de instellingen ook nog moesten opgeven, waren de alternatieve onderzoeksmethoden waarmee proefdieren gespaard zouden kunnen blijven. Vele instellingen proberen door andere manieren van onderzoek of het gebruik van moderne apparatuur het gebruik van proefdieren te verminderen. Van de RL had de minister helaas geen opgave ontvangen. Wellicht zijn we dus toch niet zo lief voor het proefdier.